El carrer: quelcom més que un simple escenari del procés sobiranista

Manuel Delgado

No estic segur que a l'hora d'avaluar els episodis que, en forma de grans quadres dramàtics, estan marcant el que estem anomenant el procés sobiranista en els últims mesos siguem conscients del protagonisme que correspon atorgar-li al carrer**. El carrer no és només un escenari passiu dels esdeveniments, sinó protagonista actiu de tot el que està passant**. El carrer, quelcom més que un escenari.

El carrer no és sols una obertura o canal entre volums destinat per a que circulin fluxos urbans. **El carrer és, àdhuc a la vida quotidiana, una veritable institució social.** Un marc vivent en el que es desenvolupen mecanismes, dispositius, lògiques… mitjançant els quals un ordre social obre espais i temps en què l'atzar i la indeterminació juguen un paper que pot arribar a ser estratègic. Aquest "allà fora" -els buits que s'obren entre entorns construïts- és l'escenari d'una activitat que no és sinó la del treball d'allò social sobre si mateix, una tasca incansable en la qual pot passar qualsevol cosa en qualsevol moment i de la qual estan sempre a punt de derivar i es deriven desenvolupaments inopinats.

Impugnació de la democràcia delegativa

El que veiem és que com, en relació amb certes circumstàncies, els carrers s'omplen de conglomerats humans solidificats, coalicions vianants de vianants, que actuen a l'unís on seguint pautes que no hem de dubtar a catalogar com a rituals, que posen de manifest la capacitat creativa i de vegades transformadora de l'acció col·lectiva. **Es donava per fet que el paper central de les multituds en la història i la política era cosa del passat**. Una amable mobilització puntual cada quatre anys, consistent a sortir de casa per anar a votar i tornar, ja garanteix prou la bona marxa del sistema democràtic, se sostenia. **En canvi, és obvi que la idea que el ciutadà pot i ha d'exercir maneres de participació directa en els assumptes públics, basades en l'apropiació col·lectiva de l'exterior urbà manté una actualitat absoluta**, **confirmada en els últims anys fins i tot en les societats de capitalisme avançat.** El pes central de l'ocupació de carrers i places per part de fusions humanes sobrevingudes no deixa de constituir una mena d'impugnació -o si més no de matisació- de la democràcia delegativa, ja que són els mateixos afectats per certes circumstàncies que prenen la paraula per si mateixos, al marge de la mediació dels seus suposats representants administratius i fora de les vies reglamentàries a què se suposa que l'opinió pública s'ha de sotmetre per poder existir.

El sobiranisme, moviment del carrer

Exemples d'això són els moments culminants de l'actual dinàmica d'emancipació nacional de la que podríem apostar que la conclusió serà la independència de Catalunya. **Els darrers tres Onzes de Setembre i el darrer 9N ens han ofert proves de la vigència d'aquest vell poder del carrer que un dia vam creure desactivat.** Tots els episodis que estan jalonant aquest imminent trencament són no sols mobilitzacions al carrer, sinó del carrer, d'igual manera que el que passi a partir d'ara tindrà els seus moments clau també allà fora. És possible que tot el que està passant i passi estigui inicialment impulsat des d'instàncies de poder i amb el suport de mitjans de comunicació afins als seus interessos, però està clar que la reacció suscitada als carrers i places de Catalunya ha desbordat àmpliament les intencions dels seus eventuals instigadors. **Això és el que**

distingeix precisament el procés que està coneixent Catalunya d'altres semblants amb els que sol comparar, com el Quebec o Escòcia.

Què passarà quan l'ebullició cessi?

Cal plantejar-se, és cert, què passarà quan l'ebullició s'apagui i les coses es tornin a assentar, és a dir, quan la gent torni a casa seva i deixi d'exercir el poder dels passavolants fent massa i actuant a l'unísson. **És molt probable, gairebé segur, que els de sempre recuperaran el control i s'assegurin que tot torni al seu lloc**, **és a dir al lloc on estava abans de tot aquest terrabastall.** Aleshores potser ens adonem que tot ha estat un canvi d'himne, de bandera i d'un grapat de símbols. **Haurem canviat d'Estat, però el nostre estat serà el d'abans.** Gairebé segur que aquesta transició que s'acosta a Catalunya sigui com la que es va prendre el pèl el 78. Tindrem un nou país, però no una nova societat. **Ara bé: atenció a aquest "gairebé". Res està escrit en la història de les societats**. Aquí estan aquestes obertures en l'estructura social que sempre i a tot arreu estan disposades perquè s'obrin pas nous projectes de vida col·lectiva. És a dir, en aquest procés hi ha molta gent que està disposada a, posats a canviar, canviar-ho tot. Per descomptat l'oportunitat serà única i no es repetirà.

Manuel Delgado és professor d'Antropologia de la Universitat de Barcelona, militant d'EUiA i autor de l'assaig urbà 'Elogi del vianant. Del "model Barcelona" a la Barcelona real'.